

A vitákról

IX. levél

John Newton (1725-1807)

Egy igehirdető, aki bizonyos tanításbeli hiányosságok miatt kritikus hangvétellű cikket készült írni szolgálatársának, szándékáról értesítette John Newtont, aki erre a következőképpen válaszolt.¹

Kedves Testvérem!

Figyelembe véve közelgő vitáját, és azt, hogy igazságszeretetéhez természettől fogva heves vérmérséklet társul, mint barátja, aggódok Önért. Ön van az erősebb oldalon, hiszen az igazság nagy és győzedelmeskedik – így még az Önnél kevésbé rátermettek is a győzelem bizonyosságával léphetnének a harcmezőre. Nem a csata kimeneteléért aggódok tehát, hanem azt szeretném, ha Ön több lenne, mint győztes; hogy ne csak ellenfele, hanem Önmaga fölött is diadalmaskodjon. Ugyanis, ha vereség nem is fenyegeti, de könnyen megsérülhet. Hogy megőrizsem e sebektől, melyek miatt győzelmét siratnia kellene, hadd tárjak Ön elé bizonyos megfontolásokat, melyeket, ha hűen megfogad, páncélinggá lesznek az Ön számára – olyan vértezetté, melyet pillanatra sem fog súlyosnak érezni, mint Dávid a Saul páncélját, hanem hasznosnak; hiszen hamar látni fogja, mindez nem máshonnan származik, mint a keresztény harcos nagy fegyvertárából, az Isten Igéjéből. Magától értetődőnek tartom, nem várja, hogy bocsánatot kérjek szabadságomért, ezért nem is teszem. Tanácsomat módszertanilag három fő kategória szerint, az **ellenfelével**, a **nyilvánossággal** és **önmagával** kapcsolatban adom.

Ami **ellenfelét** illeti: Mielőtt tollat ragadna ellenében, továbbá mindaz idő alatt, míg válaszát megírja, szeretném, ha őszinte imádsággal az Úr tanítására és áldására bízna őt. E gyakorlat közvetlen hatásaként az Ön szíve szeretetre és könyörületre indul vitapartnere iránt, e hozzáállás pedig jótékonyan fog érződni minden sora között.

Ha ellenfelét – még ha az Önök közötti vitás kérdésben igen téved is – Ön **hívőnek** ismeri el, nagyon ideillenek Dávidnak Jóábhoz intézett, Absolonra vonatkozó szavai: „Bánjatok kíméletesen vele az én kedvemért!”. Az Úr szereti és türelemmel hordozza őt, ezért Önnek sem szabad vele lekezelően vagy durván bánnia. Az Úr hasonlóképpen irántunk is nagy türelmet tanúsít, és elvárja tőlünk, hogy mi is gyengéden viszonyuljunk egymáshoz, hiszen tudjuk, nekünk is milyen nagy szükségünk van a megbocsátásra. Nem sok idő, és Önök találkozni fognak a mennyben, ez az ember pedig kedvesebb lesz Önnek, mint most a legközelebbi barátja a földön. Folyamatosan tartsa szem előtt ezt a majdani időt, és ha bár szükségesnek tűnhet, hogy tévedéseivel szembeszálljon, személyére mindvégig úgy tekintsen, mint közelállóra, akivel örök boldogság részesei lesznek Krisztusban.

Ha viszont úgy látja őt, mint megtéretlent, aki Istennel és az Ő kegyelmével ellenséges viszonyban van (mely feltételezést megfelelő bizonyíték nélkül el ne fogadjon), még inkább együttérzésére szorul, semmint haragjára. Hiszen, jaj! „nem tudja, mit cselekszik”. Ön viszont tudja, kinek köszönheti, hogy más lehet. Amennyiben Isten az Ő szuverén jótetszése szerint másképp rendelte volna, akkor talán Ön

¹ John Newton, "Letter XIX – On Controversy," The Works of the John Newton, vol. 1, Ed. 1 Richard Cecil (London: Hamilton, Adams & Co., 1824), 268–274.

lenne olyan, mint ellenfele most, és ő lenne az evangélium védelmezője Ön helyett. Természet szerint pedig Önök mindketten egyaránt vakok voltak. Ha ezt szem előtt tartja, nem fogja megvetni vagy gyűlölni őt, mert az Úrnak úgy tetszett, hogy az Ön szemét nyissa meg és nem ellenfeléét.

Éppen minket, akik kálvinistának nevezzük magunkat, kötnék leginkább a saját elveink azok közül, kik vitázásra adják fejüket, hogy szelídséget és mértékletességet tanúsítsunk vitapartnereink iránt. Ha ugyanis azoknak, akik eltérnek tőlünk, meglenne a hatalmuk arra, hogy magukat megváltoztassák, ha fel tudnák nyitni a saját szemüket, és meg tudnák lágyítani a saját szívüket, akkor kevésbé lenne következtelen a részünkről, ha makacsságuk dühítene minket. Azonban ha ennek épp az ellenkezőjét hisszük, a mi dolgunk nem az, hogy harcoljunk, hanem szelídséggel tanítsuk az ellenszegülőket, amit azt a 2Timóteus 2,25 mondja: „ha talán adna nekik az Isten megtérést az igazság megismerésére”. Ha Ön azzal az óhajjal ír, hogy a tévedések kiigazításának eszköze legyen, természetesen óvakodni fog attól, hogy botlatóköveket helyezzen a vakok útjába, vagy olyan kifejezéseket használjon, melyek indulatokat gerjesztenének a másikban, megerősítvén őt nézeteiben, és ezáltal meggyőzését, emberileg szólva, még inkább lehetetlenné tennék.

A nyomtatásban való megjelenéssel továbbá Ön a **nyilvánosságot** is megszólítja; olvasói pedig három csoportba sorolhatók. Elsőként lesznek azok, akiknek nézetei eltérnek az Önétől. Ezekkel kapcsolatban hadd utaljak a már elmondottakra. Bár Ön főként egyvalakit tart szem előtt, sokan lehetnek, akik hozzá hasonlóan gondolkoznak; így ugyanezen megfontolások maradnak érvényben, akár egyetlen emberről, akár egymillióról legyen is szó.

Hasonlóképp sokan lesznek olyanok is, akiket nem érdekel a vallás annyira, hogy saját hitrendszerük legyen, de elfogultak azon nézetek mellett, melyek legkevésbé ellenkeznek az önmagukról alkotott, jó véleményükkel. Az ilyenek nem nagyon tudják helyesen megítélni a tanítást, viszont egészen jó ítéletet képesek alkotni az író szellemiségéről. Tudják, hogy a keresztény ember megnyilvánulásait a szelídség, alázatosság és a szeretet kell, hogy jellemezze, és habár a kegyelemről szóló tanításokat hajlamosak pusztán elvont fogalomként és spekulációként értelmezni, melyeknek, már ha elfogadnák őket, semmilyen üdvös hatása nem lenne a viselkedésükre, mégis tőlünk, kik valljuk ezen elveket, mindig olyan magatartást várnak el, mely összhangban van az evangélium útmutatásaival. Villámgyorsan felismerik, ha eltérünk az evangéliumnak ettől a szellemiségétől, és ki is használják, hogy érveinkkel szembeni megvetésüket igazolják.

A mindennapi megfigyelés, miszerint „az ember haragja Isten igazságát nem munkálja”, egyezik a Szentírás bölcsességével. Ha buzgóságunkat a harag, szitok vagy megvetés kifejezései mérgezik meg, úgy vélhetjük ugyan, hogy az igazság ügyét szolgáljuk, a valóságban azonban csak hiteltelenítjük az igazságot.

Hadviselésünk fegyverei, amelyek egyedül hatékonyak a tévelygés erődítményeinek lerontására, nem hústestiek, hanem szellemiek. Az Igéből és a tapasztalatból merített, az embert szelíden megszólító érveink meggyőzhetik az olvasókat arról – akár meg tudjuk nyerni őket, akár nem –, hogy az ő javukat akarjuk, küzdeni pedig csak az igazságért küzdünk; ha pedig indítékaink felől meg tudtuk győzni őket, félig már nyert ügyünk van; hajlandóbbak lesznek higgadtan megfontolni, amit eléjük tártunk, és ha még mindig nem értenének velünk egyet, jószándékunkat akkor is elismerni lesznek kénytelenek.

Lesz végül egy harmadik típusú olvasói réteg is, akik, mivel az Ön vélekedését osztják, készségesen rábólintanak majd mindarra, amit bizonyítani igyekeznek, és a téma világos és hozzáértő kifejtése révén még jobban meg fognak alapozódni és erősödni a Szentírás tanításaival kapcsolatos nézeteikben.

Amennyiben az igazság és a szelídség törvénye karöltve irányítja tollát, ezen olvasóinak is épülésére lehet, különben kárt okozhat nekik. Az énünkben működő önző alapelv ugyanis arra hajlamosít minket, hogy lenézzük azokat, akiknek véleménye eltér a miénktől, s gyakran bizony ennek befolyása alatt állunk, miközben azt gondoljuk, mi csak Isten ügyében tanúsítunk helyes buzgóságot.

Készséggel elhiszem, hogy az arminianizmus fő pontjai az emberi szív büszkeségéből fakadnak és abból is táplálkoznak, de boldog lennék, ha az ellenkezője lenne mindig igaz – és ha a kálvinistának nevezett tanok elfogadása pedig mindig az alázatos gondolkodásmódot jelezné csalhatatlanul. Az hiszem, ismertem néhány arminiánust, azaz olyan testvéreket, akik világosabb látás hiányában féltek elfogadni az ingyen kegyelemről szóló tanítást, ugyanakkor mégis tanúbizonyságát adták annak, hogy szívük bizonyos fokig megalázkodott az Úr előtt. És félek, vannak olyan kálvinisták, akik, bár alázatuk bizonyítékának tekintik, hogy szavakban készek lealacsonyítani a teremtményt, és az üdvösség minden dicsőségét az Úrnak adni, de nem tudják, valójában miféle szelleműek.

Bármi késztesen is erre, de ha önbizalommal magunkat valamennyire is bölcsnek vagy jónak tartjuk, úgy, hogy megvetéssel bánunk azokkal, akik nem fogadják el tanainkat, vagy nem a mi irányzatunkhoz tartoznak, az nem más, mint az öngaz szellem bizonyítéka és gyümölcse. Az öngazultságot tanítás és cselekedet egyaránt táplálhatja; és az embernek lehet farizeusi szíve, miközben feje tele van a teremtmény méltatlanságáról és az ingyen kegyelem gazdagságáról szóló helyes nézetekkel. Hozzátennem bizony, hogy a legtöbb ember nem mentes teljesen ettől a kovásztól; ezért szíves-örömezt olvassák, ha ellenfelünket nevetségessé tesszük, s következőleg a mi magasabb rendű véleményünknek is hízelegnek. A vitákat többnyire úgy folytatják, hogy azok ezt a rossz emberi hajlamot ne elnyomják, hanem inkább kiszolgálják, ezért pedig általában véve nem sok jóra vezetnek. Bőszítik, akiket meggyőzni kellene, és felfuvalkodottá teszik, akiket építeni kellene. Reménységem, hogy az Ön műve a valódi alázat szellemét árasztja majd, és másokban is ezt fogja elősegíteni.

Végül pedig ennek kapcsán szeretném megvizsgálni, ami **Önt saját magát** illeti ezzel a vállalkozással kapcsolatban, melyre fejét adta. Dicséretes szolgálatnak tűnik védelmezni a hitet, mely egyszer és mindenkorra a szenteknek adatott; parancsunk van rá, hogy komolyan küzdjünk érte, a hitetlenkedőket pedig meggyőzzük. Ha valaha is időszerű és helyénvaló volt a hit ilyesfajta védelme, akkor napjainkban, amikor mindenfelé tévelygés üti fel fejét, az evangélium igazságait pedig vagy egyenesen tagadják, vagy durván félremagyarázzák, még inkább így van. Mégis aligha találni olyan nyilvános vitázót, akinek ez ne ártott volna egyértelműen. Vagy saját fontosságuk érzése nő meg bennük, vagy haragos, vitatkozó szellemet szívnak magukba, illetve észre sem veszik, és elvonják figyelmüket a hitélet táplálékát és közvetlen támaszát jelentő dolgoktól, idejüket és erejüket pedig olyasmikre fordítják, melyeknek értéke legjobb esetben is másodlagos. Mindez azt jelzi, hogy ha a szolgálat magasatos is, de veszélyes.

Hiszen mit használ az embernek, ha megnyeri ügyét, elhallgattatja ellenfelét, ugyanakkor elveszíti azt a szelíd, gyöngéd szellemet, melyben az Úr gyönyörködik, és amelyhez jelenlétének ígérete kapcsolódik? Az Ön célja, nem kétlem, nemes; de vigyáznia és imádkoznia kell, mert a Sátán ott lesz a jobb keze felől², hogy gáncsot vessen, nézeteit megrontsa, és hiába indult Ön Isten ügyének védelmére, ha nem tekint folyamatosan az Úrra, hogy megőrizze Önt, az egész a saját ügyévé válhat, s olyan indulatokat gerjeszthet Önben, melyek a valódi benső békeséggel össze nem egyeztethetők, továbbá Istennel való közösségét is bizonyosan akadályozni fogják.

2 Zsolt 109,6

Gondosan ügyeljen arra, ne engedjen a vitába semmi személyeset. Ha úgy érzi, méltatlanul bántak Önnel, ez lehetőséget nyújt megmutatni, hogy Ön Jézus tanítványa, aki „amikor szidták, nem viszonozta a szidalmat, amikor szenvedett, nem fenyegetőzött”. Nekünk ezt a példát kell követnünk, így kell Isten nevében beszélnünk és írunk, „nem fizetvén gonosszal a gonoszért, avagy szidalommal a szidalomért; sőt ellenkezőleg áldást mondván, tudva, hogy arra hivat[unk] el, hogy áldást örökölj[ünk]”. A felülről jövő bölcsesség nemcsak tiszta, hanem békés és szelíd is – ezen tulajdonságok hiánya pedig munkánk hatékonyságát úgy megrontja, mint a kenőcsöt a tégelybe esett légy. Ha nem a helyes szellemben cselekszünk, aligha szerzünk dicsőséget Istennek, aligha teszünk jót embertársainkkal, és sem tisztességet, sem felüdülést nem nyerünk magunknak.

Ha beéri annyival, hogy értelmi képességeit csillogtassa és közönségét megnevettesse, könnyű dolga van; remélem azonban, Ön előtt sokkal nemesebb cél lebeg; s hogy az evangélium igazságainak súlyos jelentőségét és az emberi lelkeknek kijáró könyörületet szem előtt tartva inkább lenne az előítéletek megszüntetésének eszköze egyetlen esetben, mint hogy ezek üres tapsát megnyerje. Induljon hát előre a Seregek Urának nevében és erejével, az igazságot szólva szeretetben; és tegyen az Úr sok szívben bizonyosságot, hogy Ön Istentől tanított és az Ő Szent Szellemének kenetével kegyelembe fogadott ember.

Barátsággal,
John Newton

Fordítás: [Hitünk célja – "Állhatatosságokkal nyeritek meg majd a lelketeket." \(Lk 21,19\)](http://hitunkcelja.wordpress.com)
(hitunkcelja.wordpress.com)